

Baltagul

Titlul acestui roman reprezintă arma de apărare a ciobanilor, este specific zonei moldovei. *Baltagul* este folosit de către Vitoria atunci când îl desemnează pe Bogza. Deși nume de obiect titlul simbolizează justiția neiertătoare.

Mihail Sadoveanu a fost unul dintre cei mai mari povestitori ai noștri opera sa cuprinzând peste 100 de volume cu tematică diversă printre care se numără și „*Baltagul*”.

Spatiul în care se desfășoară romanul este satul Magura Tarcaului pe lângă apa Tarcaului la poalele muntelui Tarcau. Romanul apare în anul 1930. Se poate stabili că întâmplarea relatată ar fi putut avea loc pe la începutul secolului 20.

Narațiunea sadoveniană este cadențată prin împărțirea în unități ritmice, în secvențe. Ritmul este o constantă a construcției epice și poate fi regăsit nu numai în pasajele narative sau descriptive, ci și în cele dialogate.

Modul de expunere dominant este narațiunea. Dialogul are și el rol în caracterizarea indirectă a personajelor iar descrierea prezintă locurile și aspectul fizic al personajelor. Narațiunea este modul de expunere prin care se realizează fapte și întâmplări într-o succesiune logică. Descrierea este modul de expunere prin care se infatisează trăsăturile caracteristice ale unor obiecte, priveliști, fenomene din natură, chipuri de oameni, stări sufletești. Dialogul este modul de expunere ce constă în convorbirea dintre două sau mai multe personaje.

Actul narativ se realizează ca o succesiune de propoziții în structura cărora recunoaștem același model sintactic repetat. „*Baltagul*” are o acțiune complexă și mai complicată decât a schitei sau a nuvelei. Acțiunea se întinde pe parcursul a 16 capitole în care autorul relatează acțiunile Vitoriei în căutarea și cunoașterea adevărului în legătură cu sotul ei plecat de mult timp de acasă. Vitoria este convinsă că Nechifor a dispărut și după ce întreprinde o serie de investigații se pregătește să plece împreună cu Gheorghita în căutarea lui Lipan. Drumul este anevoios, dar printr-o darzenie deosebită, printr-o inteligență și o abilitate extraordinară eroina ia totul pe cont propriu și, în final, reușește să descopere adevărul și să pedepsească de dușmani.

Desfășurarea acțiunii: Victoria porneste împreună cu Gheorghita pe traseul pe care bănuia că la ales și Nechifor. După popasul de la Bicaz se oprește la Calugarasi și află că Lipan a plecat în timpul nopții. Vremea se schimbă și se adapostea la Farcasa la firarul satului ca să le potcovească caii. Acesta le spune că a potcovit și calul lui Lipan. Ajunși la Borca nimeresc la un Botez iar la cruce deșteaptă o nunta. Ea își continuase drumul către Vatra Dornei. Acolo află că Lipan cumpărase trei sute de oi și că o suta le-a dat înapoi unor gospodari. Urmand traseul celor trei ajunge la Borca apoi la Sabasa și află de la crasmari că aici au ajuns doi ciobani Calistrat Bosa și Ilie Hutui; îmbogățiți pe neașteptate. La Sabasa îl găsește pe Lupul, cainele de încredere al lui Lipan. Victoria înțelege că între Borca și Sabasa se află cheia adevărului. Ea cutreiera locurile sperând să găsească pe Lipan, dar până la urmă îl găsește oasele într-o prăpastie. Femeia observă capătana spartă de *baltag*, ea trece la acțiune făcând planuri pentru înmormântare. Ajutată de crasmari pregătește totul pentru pomenire, invitând multă lume.

Romanul începe cu prezentarea sintetică a vieții păstorilor (vechimea, felul de viață, psihologia), fixată într-o cosmologie populară:

“Domnul Dumnezeu, după ce a alcătuit lumea, a pus rânduială și semn fiecărui neam.[...]

La urmă au venit și muntenii și-au îngenunchiat la scaunul împărăției. [...]

- Apoi ați venit cei din urmă, zece Domnul cu părere de rău. Dragi îmi sunteți, dar n-am ce vă face. Rămâneți cu ce aveți. Nu vă mai pot da într-un adaos decât o inimă ușoară ca să vă bucurați cu al vostru. Să vă pară toate bune: sa vie la voi cel cu cetera; și cel cu băutura, și s-aveți muieri frumoase și iubețe”.

Ca moduri de expunere autorul folosește naratiunea, dialogul apoi descrierea (portrete, tablouri de natura- in concordanta cu evolutia actiunii) si monologul interior.

Fiind roman el are subiect cu toate momentele lui astfel :

Expozitiunea romanului : prezinta locul actiunii, un sat din Magura Tarcaului, timpul actiunii toamna tarziu spre sfarsitul lunii noiembrie si personajele Vitoria, Nechifor Lipan.

Intriga : Nechifor Lipan plecase de acasa dupa niste oi la Dorna si desi se apropia Sf. Andrei el inca nu se intorsese din aceasta pricina Vitoria care are convigerea ca sotul ei a murit se hotaraste sai caute osemintele pentru a indeplini datina inmormantarii ca sufletul lui sa –si gaseasca linistea.

Desfasurarea actiunii : muntenii duceau o viata aspra nevoiti sa-si castige painea cu toporul ori cu cata. Familia lui Lipan se incadreaza perfect in viata satului. Convinsa ca sotul ei a plecat in calatorie fara intoarcere Vitoria se purifica prin post si rugaciune si cere sfatul parintelui Daniil si pleaca apoi lasandu-si treburile in ordine la inceputul lui martie insotita de Gheorghita. Cei doi strabat satele de munte participand la o cumetrie si-apoi la o nunta pana ajung la Dorna. Aici Vitoria afla ca Nechifor cumparase 300 de oi din care vanduse o parte unui muntean si cele trei cu cei trei stapani pornesc la vale. Intreband din sat in sat femeia afla despre cei trei pana la un punct de unde urmele lui Nechifor se pierd. Vitoria iscodeste oamenii si afla cu ajutorul cainelui LUPU a lui Nechifor intr-o rapa osemintele celui plecat cea ce constituie momentul culminat al romanului.

Deznodamantul cuprinde : cercetarile facute de Vitoria pentru aflarea ucigasilor, apoi ingropaciunea si reconstituirea mortii lui Nechifor fapt ce determina marturisirea faptasilor Calistrat Bogza si Cutui. In cele din urma Calistrat Bogza a murit in urma loviturii de balta a lui Gheorghita si a muscaturii cainelui, iar Ilie Cutui a fost luat de catre autoritati.

Cadrul social, economic, administrative ofera cititorului posibilitatea de a localiza, in timp actiunea romanului (negustori, vanzarea produselor, administratia, prefecture, jandarmeria, telegraful, trenul etc).

Romanul are o tenta psihologica importanta: crima infaptuita in vederea castigului care va fi in final descoperita. Alt conflict psihologic evidentiat in roman este lupta interioara din constiinta asasinului intre sentimentul vinovatiei si speranta ca nu va fi descoperit. El se rezolva prin marturisirea crimei.

In concluzie se poate spune ca Baltagul indeplineste toate trasaturile definitorii ale unui roman: caracter epic, actiunea e desfasurata pe mai multe planuri, prezentarea e obiectiva are un numar mare de personaje si prezinta imagini ample si profunde asupra vietii, stilul e concis, actiunea e dinamica.